

Projekt

z dnia 12 grudnia 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR V/ /24
RADY MIEJSKIEJ W STEPNICY**

z dnia 20 grudnia 2024 r.

**w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2026”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1456 z późn. zm.) i art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 -2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Stepnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr V/ /24
Rady Miejskiej w Stepnicy
z dnia 20 grudnia 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA LATA 2025-2026**

Stepnica, grudzień 2024 r.

Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2026 zwany w dalszej części Gminnym Programem jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem uzależnień na terenie Gminy Stepnica. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Gminny Program stanowi kontynuację działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień realizowanych w Gminie Stepnica w latach ubiegłych. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 2469) wprowadziła od 1 stycznia 2022 r. zmiany w ustawie z dnia 26 października 1982 r. w wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.) umożliwiające sporządzanie Gminnego Programu na okres nie dłuższy niż 4 lata, dodatkowo w zakresie art. 4¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w ramach nowelizacji rozszerzono działalność profilaktyczną i edukacyjną prowadzoną w ramach gminnych programów o obszar uzależnień behawioralnych.

Gminny Program stanowi element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stepnica na lata 2021 – 2026, a także Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026. Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 -2025. Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami. Program uwzględnia corocznie wydawane do roku 2024 rekomendacje Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Program przedstawia diagnozę problemową oraz zasobową, określa zadania do realizacji w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródło finansowania oraz zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych *art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.*

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii wynikające z art. 10 *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*

Oprócz ww. przepisów pozostałe podstawy prawne programu to:

- 1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,*
- 2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,*
- 3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,*
- 4. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,*
- 5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,*

6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii,

7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Diagnoza problemowa w gminie Stepnica

Gminy z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społeczności, a także o dostępnych zasobach, mogą przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności. Konkretnie działania profilaktyczne wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska. Skalę problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i wynikającymi z tego tytułu problemami przedstawiają poniższe dane pozyskane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy, Posterunku Policji w Stepnicy, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, pedagoga szkolnego, Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Szczecińskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień oraz danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stepnicy według różnych kategorii.

Uzależnienie wg. definicji Światowej Organizacji Zdrowia to stan psychiczny i fizyczny wynikający z interakcji pomiędzy organizmem, a substancją chemiczną (alkohol, narkotyki, nikotyna, leki, itd.), charakteryzujący się zmianami oraz innymi reakcjami organizmu, takimi jak potrzeba przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, by doświadczać jej wpływu oraz uniknąć objawów towarzyszących jej brakowi. Ta sama ww. organizacja podaje, że alkohol znajduje się na trzecim miejscu najniebezpieczniejszych czynników zagrażających zdrowiu populacji (większe ryzyko niesie tytoń i nadciśnienie tętnicze). Szkodliwe używanie alkoholu prowadzi do niebezpiecznych skutków ubocznych, które mają negatywny wpływ zarówno na jednostkę jak i otaczające ją środowisko społeczne. Substancja ta wpływa negatywnie na organizm, powodując nieodwracalne zmiany chorobowe. Alkohol działa osłabiająco na układ odpornościowy, tym samym zwiększając szansę na wystąpienie wielu odmian nowotworów, a także wywołuje znaczne zaburzenia w funkcjonowaniu psychicznym człowieka.

W Polsce zjawisko spożywania alkoholu oraz związanych z tym negatywnych skutków jest niepokojąco powszechne. Na podstawie statystyk PARPA z lat 1993-2020 zaobserwować można, że łączne spożycie 100% alkoholu w Polsce wzrosło z 6,63 l. w roku 2001 do 9,73 l. w roku 2021 na jednego mieszkańca w ciągu roku. Rok 2022 jest przełomowy, ponieważ odnotowano nieznaczny spadek ilości spożywanego alkoholu o 0,36 l, co przedstawia poniższy wykres:

Dane powyższe odnoszą się do całego kraju, ale nie są one inne niż w gminie Stepnica. Pomimo że na przestrzeni dwóch ostatnich lat liczba punktów ze sprzedażą alkoholu zmniejszyła się jego spożycie nadal rośnie. Można to wywnioskować na podstawie oświadczeń składanych przez podmioty gospodarcze posiadające zezwolenia na sprzedaż alkoholu w naszej gminie, wynika że z roku na rok następuje wzrost sprzedaży alkoholu.

- **Dostępność alkoholu**

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., w gminie Stepnica zameldowanych było 4 482 mieszkańców, w tym 3 632 osób pełnoletnich. W gminie Stepnica ustalony limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi: 30 punktów, a przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi: 20 punktów. Ilość wydanych i obowiązujących zezwoleń na przestrzeni lat przedstawia poniższa tabela. Liczba punktów sprzedaży alkoholu w roku 2023 spadła o 10.

Na terenie gminy Stepnica sprzedaż napojów alkoholowych prowadzona jest	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023 r.	2024 r.
w sklepach	21	20	19	18	19	18	17	17	10	12
w punktach gastronomicznych	8	9	10	7	7	7	6	6	3	3
Razem:	29	29	29	25	26	25	23	23	13	15

- **ilość kierowanych zgłoszeń na komisję**

Niestety wzrosła także ilość kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stepnicy zgłoszeń o nadużywaniu alkoholu.

ZGŁOSZENIA	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.	2024r.
Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	23	20	12	9	11	9	5	1	7	8
Policja	11	19	11	2	11	8	8	14	19	16
Kuratorzy	-	1	3	-	-	-	-	1	-	-
Prokuratura	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GKRPA z urzędu	4	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Pedagog	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Członkowie rodzin	12	5	3	13	11	8	15	4	9	8
Inni: sąsiedzi	2	1	-	-	-	1	1	4	1	2
Razem:	53	46	20	24	33	26	29	26	38	34

- **szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Stepnica**

Ilość rodzin korzystających z pomocy Miejsko -Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy, w tym z powodu występowania problemu nadużywania alkoholu przedstawia poniższa tabela:

rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin objętych pomocą – ogółem:	249	237	233	237	188	160	144	121	135	117
Liczba rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą	4	1	2	2	2	1	0	1	1	0

Jak wynika z danych uzyskany z MGOPS w Stepnicy w roku 2023 r. z pomocy skorzystało 135 rodzin, w tym 1 udzielono pomocy z powodu problemów alkoholowych. Dane dotyczące roku 2024 r. są na dzień 04.12.2024 r. Znikoma ilość rodzin objętych pomocą z uwagi na problem alkoholowy wynika najprawdopodobniej z towarzyszących

alkoholizmowi, innych powodów dla których rodzinie udzielana jest pomoc lub nie zgłaszanie się tych rodzin po pomoc do ośrodka.

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. W skład zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz do pracy w grupach roboczych powołany jest między innymi przedstawiciel GKRPA. Ilość zarejestrowanych Niebieskich Kart na przestrzeni 10 lat przedstawia się następująco:

rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Niebieskie Karty	13	28	14	15	19	21	22	17	12	13

Na podstawie danych uzyskanych ze Szczecińskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień liczba mieszkańców z terenu Gminy Stepnica dowiezionych do wytrzeźwienia w Izbie Wytrzeźwień w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w Izbie Wytrzeźwień.	11	8	8	6	11	13	7	7	11	11

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe KCPU)

		W Polsce 38,6 mln	w mieście 100 tys. mieszk.	w mieście 25 tys. mieszk.	w gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

- **uzależnienie od narkotyków**

Uzależnienie od narkotyków, podobnie jak uzależnienie od alkoholu, charakteryzuje się kompulsywną, trudną do opanowania potrzebą przyjmowania danej substancji, bez względu na wynikające z tego szkodliwe konsekwencje. Wielokrotne używanie narkotyków często

doprowadza do trwałych zmian w mózgu i rozwija uzależnienie. Jak wskazują badania, większość decyzji by spróbować tego rodzaju substancji po raz pierwszy jest zazwyczaj dobrowolna. W zależności od rodzaju narkotyku, ich wpływ na zachowanie, postrzeganie i organizm człowieka jest zróżnicowany.

Źródłem danych o skali używania substancji psychoaktywnych są reprezentatywne ogólnopolskie badania w populacji generalnej Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019 (Opracowanie – Artur Malczewski, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2019). Badania potwierdzają, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w roku 2019 w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem odnotowano na poziomie 66% (badanie z 2021 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek uczniów którzy zażywali narkotyki w okresie ostatniego roku wynosi 13%. Najczęściej zażywane przez uczniów były marihuana i haszysz. Do przyjmowania ich „kiedykolwiek w życiu” przyznało się w 2021 roku 36% badanych, co oznacza spadek (o 6 punktów procentowych) w stosunku do rekordowego roku 2016.

- **Używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież**

Natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze) w naszej gminie przeanalizowano odnosząc się do wyników ostatnich dostępnych badań zrealizowanych przez Fundację CBOS Młodzież 2021.

Z badań wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 83,8% uczniów z młodziej grupy i 95,8% uczniów ze starszej grupy. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 12,5% uczniów z młodziej grupy i 19,7% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 63,1% uczniów młodziej i 35,6% uczniów starszych.

Badania realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 nastąpił spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie lekko wzrosła wartość tego wskaźnika względem poprzedniego badania – w 2021 roku regularne palenie deklarowało 20% badanych. Od 2010 roku odsetek niepalących utrzymuje się na podobnym poziomie – około 60%. Liczba osób palących w wyjątkowych sytuacjach zmniejszyła się od poprzedniego pomiaru z 21% do 19%.

W latach 1992–2003 odsetek uczniów, którzy używali narkotyków w ciągu ostatniego roku, systematycznie rósł (z 5% do 24%). W 2008 roku zmniejszył się do 15%, ale w kolejnych badaniach obserwowaliśmy niewielkie jego wzrosty. Od 2016 roku rozpoczął się trend spadkowy, który potwierdzają ostatnie wyniki – 13% odpowiedzi twierdzących. Najczęściej zażywane przez uczniów były marihuana i haszysz. Do przyjmowania ich „kiedykolwiek w życiu” przyznało się w 2021 roku 36% badanych, co oznacza spadek (o 6 punktów procentowych) w stosunku do rekordowego roku 2016.

W przypadku „dopalaczy” odnotowano spadek używania tych substancji. Odsetek badanych, którzy z nimi eksperymentowali, wyniósł 2,6%. W ciągu ostatniego roku oraz miesiąca poprzedzającego badanie „dopalaczy” używało po 0,3% uczniów. Są to najniższe wskaźniki od roku 2008. W 2021 roku do bloku pytań o poszczególne substancje

psychoaktywne po raz pierwszy dodano pytanie o mefedron, który jest nową substancją psychoaktywną o działaniu stymulującym, zdelegalizowaną w 2010 roku. Do używania kiedykolwiek w życiu mefedronu przyznało się 4,4%, w ciągu ostatniego roku przed badaniem 2,1%, a w ciągu ostatnich 30 dni – 1,4%. O „dopalaczach” słyszało 62% badanych w 2021 roku (64% w roku 2018).

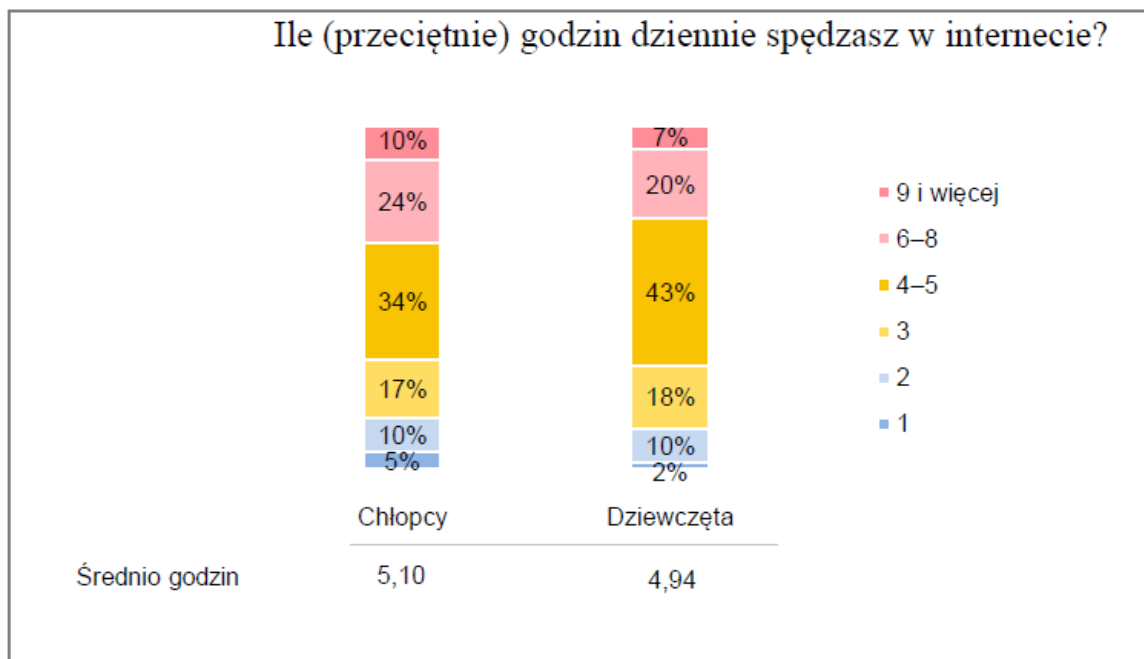
Dla porównania z raportu ewaluacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego realizowanego w latach 2017-2019 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Konstantego Maciejewicza w Stepnicy udostępnionego przez pedagoga szkolnego wyniku, że największym problemem występującym w szkole jest agresja i przemoc wśród rówieśników, z problemem tym zderzyło się 57 % ankietowanych uczniów, a 23 % przyznaje się, że z agresją i przemocą zdarza się często. Dzieci przyznają się do używania wulgarnych słów, wyśmiewania się, ale także do przemocy fizycznej i psychicznej. 19 % doświadczyło przemocy w „sieci”. Niestety aż 46 % ze 102 ankietowanych uczniów klas VI-VIII nie wie czy w szkole są podejmowane działania mające na celu przeciwdziałanie niewłaściwym zachowaniom wśród uczniów, a 17 % twierdzi, że nie ma żadnych.

Do palenia papierosów przyznało się 3 % uczniów, tyleż samo do marihuany. W ankiecie do zetknięcia się z problemem e-papierosów przyznało się 14 % ankietowanych uczniów, 4 % przyznało, że jest to problem częsty. 92% uczniów nigdy nie zetknęło się w swojej klasie ani nie doświadczyło spożywania alkoholu, rzadko z problemem tym styka się 5 % uczniów ankietowanych, pozostałe 3 % przyznaje, że jest to problem częsty.

- **Uzależnienia behawioralne**

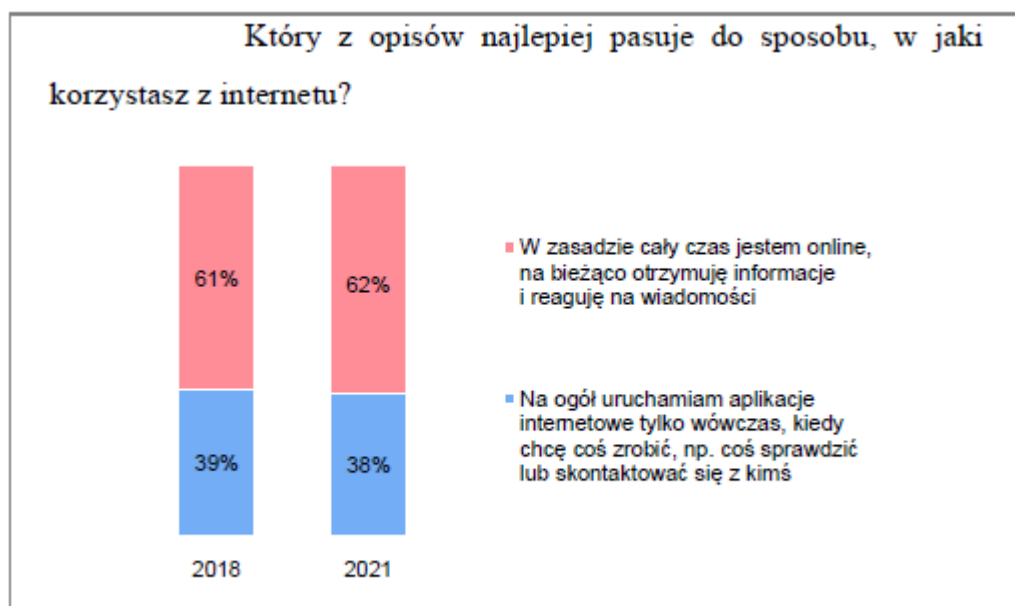
Uzależnienia behawioralne to zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności) w celu uzyskania takich stanów emocjonalnych jak przyjemność, euforia, ulga, uczucie zaspokojenia (np. uzależnienie od hazardu, pracy, internetu, telefonu komórkowego, pracy, zakupów, ćwiczeń fizycznych). Należy zwrócić uwagę, że osoby dotknięte uzależnieniami behawioralnymi wykazują identycznie objawy, co osoby uzależnione od przyjmowania substancji chemicznych. W obu przypadkach występuje nadmierna potrzeba zaspokojenia określonej potrzeby, połączona z utratą kontroli nad nią i podporządkowaniu jej swojego codziennego życia. Mimo tych podobieństw wiele z uzależnień behawioralnych jest społecznie akceptowanych lub uznawanych za normę. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim pracoholizmu czy uzależnienia od diety i odchudzania, które w niektórych grupach społecznych są obowiązującymi normami.

Do 2021 r. GKRPA w Stepnicy nie zajmowała się uzależnieniami behawioralnymi, dlatego opracowując niniejszy program zapoznano się z wieloma wynikami badań udostępnionymi przez instytucje. Dla przykładu przytoczono wyniki badań „Młodzież 2021” przeprowadzonych w 2021 r. przez Fundację Centrum Badań Opinii Społecznej (CBOS) na grupie młodzieży ostatnich klas szkół średnich oraz branżowych z 80 losowo wybranych szkół. Pytanie ankietowe o przeciętną ilość godzin spędzanych w interencje i udzielone odpowiedzi przez młodzież są zatrważające. Uczniowie spędzają przeciętnie online pięć godzin na dobę (średnia = 5,03). Trzech na stu badanych (3%) korzysta przeważnie z sieci godzinę dziennie, około jednej dziesiątej (10%) – dwie godziny, niespełna jedna piąta (18%) – trzy, a blisko dwie piąte (39%) – od czterech do pięciu.

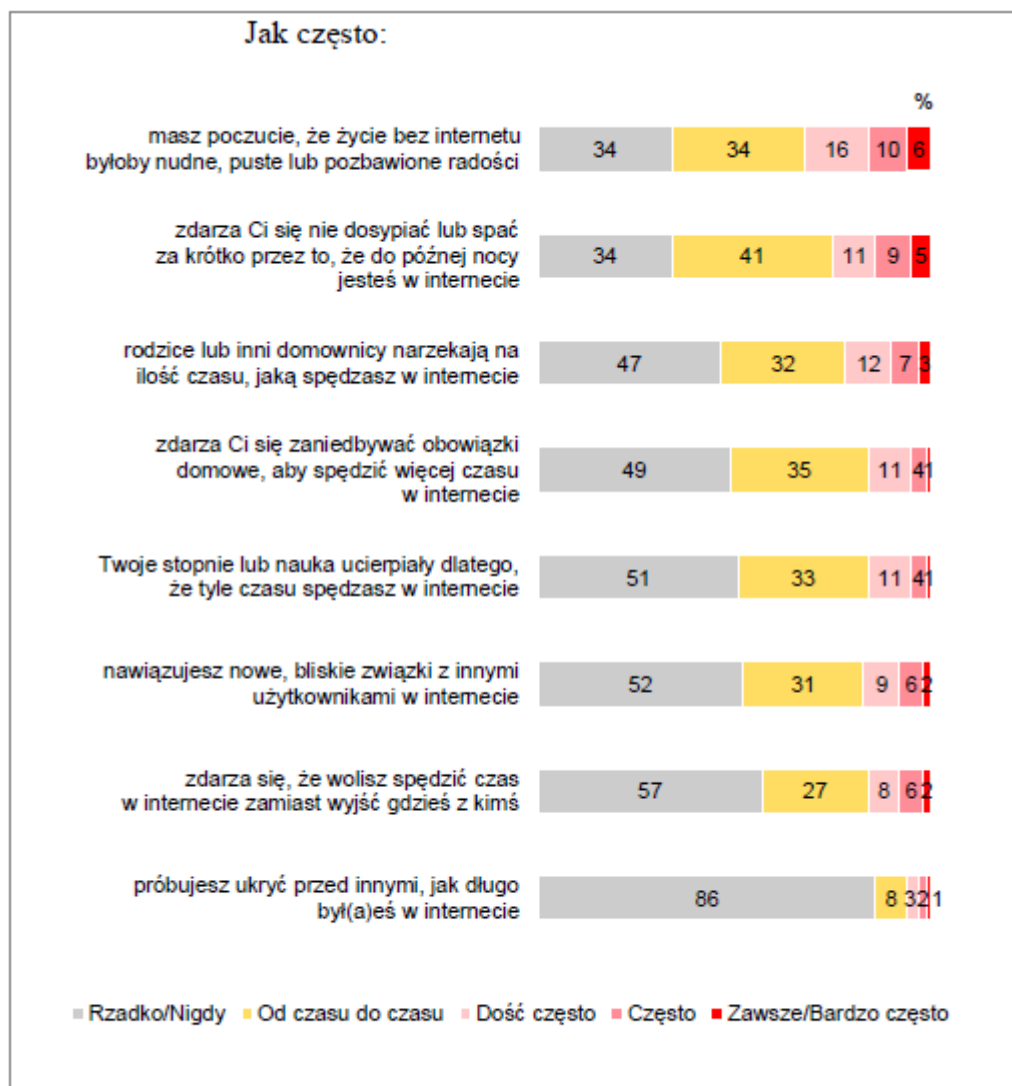
Badanie KBPN 2021

Jeszcze lepszy obraz korzystania z internetu obrazuje poniższy wykres przedstawiający ogólnie sposób korzystania z internetu, aż 62% badanej młodzieży deklaruje, że jest online czyli na bieżąco otrzymuje informacje i reaguje na wiadomości z sieci.

Badania KBPN

Natomiast konsekwencje jakie przynosi korzystanie z internetu przedstawia poniższy wykres.

Badanie KBPN 2021

Nie napawają optymizmem wyniki tych badań, ponieważ ponad 40 % badanych deklaruje, że zdarza im się nie dosypiać ze względu na czas spędzany w internecie, a 35 % takich, którzy zaniedbują obowiązki domowe z tego tytułu. Umocniło się również przeświadczenie, że życie bez internetu byłoby puste i pozbawione radości.

Innym bardzo sugestywnym badaniem jest Raport z badania: "Brzdąc w sieci – zjawisko korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku 0-6 lat" przeprowadzony przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej pod kierunkiem dra. Magdaleny Rowickiej oraz dra. Michała Bujalskiego.

Nieco ponad połowa dzieci w wieku od 0 do 6 lat (54%) ma kontakt bądź korzysta z urządzeń mobilnych takich jak smartfon, tablet, smartwatch czy laptop. Rozpowszechnienie używania. Wiek dziecka jest skorelowany z korzystaniem z urządzeń mobilnych – im starsze dzieci, tym większa ich część korzysta z urządzeń mobilnych. W grupie dzieci poniżej 1 roku już 12% dzieci korzysta z urządzeń mobilnych, w następnej w grupie dzieci w wieku 12 – 23 miesiące – 36%. Dzieci w wieku 24 – 47 miesięcy to grupa ok. 60% używa urządzeń mobilnych, a w grupie 48 – 72 miesiące urządzeń mobilnych używa troje na czworo dzieci.

Wiek dziecka	Odsetek dzieci korzystających z urządzeń mobilnych
Dziecko do 11 miesięcy	11,7
Dziecko od 12 do 23 miesięcy	36,3
Dziecko od 24 do 35 miesięcy	57,7
Dziecko od 36 do 47 miesięcy	62,8
Dziecko od 48 do 59 miesięcy	75
Dziecko od 60 do 72 miesięcy	76

Odsetek dzieci korzystających i niekorzystających z urządzeń mobilnych w grupach wiekowych

Diagnoza zasobowa

Zasoby służące realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii to przede wszystkim:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Punkt Konsultacyjny GKRPA w którym przyjmuje psycholog terapeuta oraz psycholog dziecięcy,
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
4. Policja,
5. Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
6. Pedagog szkolny.

Zebrane dane stanowią bardzo ważny punkt odniesienia dla planowanych działań profilaktycznych w gminie Stepnica. Program uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem zasobowym, ekonomicznym w zestawieniu z potrzebami, które wynikły po diagnozie problemowej.

Cel Programu

Zasadniczym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który pokrywa się z celem operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi, a w szczególności prowadzenie działań zmierzających do:

- zmniejszenia rozmiarów aktualnie istniejących problemów związanych z używaniem alkoholu, zwłaszcza przemocą w rodzinie,
- kreowania i propagowania zdrowego stylu życia bez substancji psychoaktywnych,
- zmiany profilu profilaktyki w szkołach na system długotrwałych i systematycznych zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, opartych na wiedzy naukowej, skutecznych strategiach profilaktycznych.

Cel będzie realizowany z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego określaną w art. 2 konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Wykaz zadań służących realizacji celów w zakresach:

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin:

1. finansowanie programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych przeznaczonych dla osób uzależnionych i ich rodzin uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ,
2. kierowanie do Sądu Rejonowego w Goleniowie wniosków o przymusowe doprowadzenie osób uzależnionych od alkoholu do poradni odwykowej, na badanie przez lekarza biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, a w razie potrzeby o zastosowania przymusowego leczenia odwykowego w odpowiednim zakładzie, a także o ustanowienie kuratora na czas trwania tego obowiązku,
3. prowadzenie działań przez GKRPZA zmierzających do poddania się leczeniu:
 - przeprowadzanie rozmów motywacyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu i motywowanie ich do leczenia, wskazywanie specjalistów, poradni, placówek służby zdrowia
 - przeprowadzanie wywiadów,
4. kierowanie osób uzależnionych na badania do lekarzy biegłych psychiatri i psychologa - finansowanie kosztów sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

1. prowadzenie punktu konsultacyjno – informacyjnego, w którym udzielana jest pomoc psychologiczna, terapeutyczna osobom z problemami uzależnień od alkoholu, narkotyków, behawioralnych oraz ofiarom przemocy z terenu Gminy Stepnica, w ramach poszerzania jakości ofert pomocy psychologicznej zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia,
2. stała współpraca z Miejsko -Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Kuratorem, Psychologiem, Sądem i Prokuratorem, szkołami oraz innymi instytucjami,
3. współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - zwiększenie kompetencji członków zespołu interdyscyplinarnego,
4. zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia.
5. prowadzenie placówki wsparcia dziennego.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych :

1. zakup broszur, książek, filmów z zakresu problematyki alkoholowej, przemocy oraz uzależnień behawioralnych,
2. organizowanie konkursów dla dzieci i młodzieży związanych z profilaktyką uzależnień,

3. publikowanie informacji w lokalnej prasie, na stronach internetowych na temat uzależnień w tym behawioralnych oraz zagrożeń z nich wynikających,
4. propagowanie literatury związanej z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, oraz innym uzależnieniom,
5. w ramach profilaktyki uniwersalnej poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów autorskich oraz profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, osób dorosłych z zakresu problematyki alkoholowej oraz uzależnień behawioralnych o których mowa w Narodowy Programie Zdrowia.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych

1. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, integracja rodzin:

1.1. dofinansowanie czasu wolnego jako integralny element programu profilaktycznego uwzględniającego zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia w szczególności dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi w ramach profilaktyki uniwersalnej o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia :

- 1) zakup sprzętu sportowego,
- 2) zakup nagród,
- 3) zakup materiałów niezbędnych do organizacji imprez,
- 4) zakup usług związanych z organizacją czasu wolnego,

1.2. dofinansowanie wycieczek, kolonii letnich dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie z programem profilaktycznym.

2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, parafii kierujących pomoc dla osób uzależnionych i ich rodzin uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych w ramach NFZ,

3. Zmniejszenie ilości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego:

- promowanie działającego już punktu konsultacyjnego,
- zwiększenie skuteczności interwencji i działań wobec osób używających przemocy pod wpływem alkoholu (Niebieska Karta w MGOPS i Policji),
- inicjowanie i wspieranie środowiskowych grup społecznych, tworzenie grup wsparcia,

4. Szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. Inne zadania

1. Zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia poprzez :

- kontrolę przestrzegania określonych ustawą warunków sprzedaży jak i podawania napojów alkoholowych (zakaz sprzedaży osobom nieletnim lub nietrzeźwym),
- podejmowanie interwencji, polegającej na występowaniu w charakterze oskarżyciela publicznego w związku z naruszeniem zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim jak i nietrzeźwym,
- prowadzenie kampanii edukacyjnej wśród sprzedawców w szczególności poprzez organizowanie szkoleń dla osób sprzedających alkohol.

2. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

VI. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Zakup materiałów biurowych.
2. Zakup usług, m.in. sporządzenie diagnozy uzależnień.
3. Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wypłacane jest na podstawie umowy zlecenia:
 - Przewodniczący GKRPA – 120,00 zł netto za każde posiedzenie komisji;
 - Członkowie GKRPA – 100,00 zł netto za każde posiedzenie komisji.
4. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie zatwierdzonych merytorycznie przez Przewodniczącego GKRPA i zaakceptowanych przez Burmistrza Miasta i Gminy Stepnica list wypłat.
5. Zwrot kosztów delegacji (diety, przejazdy, noclegi) dokonywany jest na zasadach ustalonych dla pracowników za podróże służbowe na terenie kraju. Zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej przy wykonywaniu czynności związanych z realizacją programu, dokonywany jest na podstawie zaakceptowanych przez Burmistrza wniosków. Wypłaty dokonywane są w formie przelewów na konto osobiste.

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

1. Kontynuacja działalności punktu informacyjno- konsultacyjnego – pomoc psychologiczna i terapeutyczna (udzielanie porad i wsparcia emocjonalnego oraz prowadzenia konsultacji, dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami oraz innymi środkami psychoaktywnymi, udzielenie informacji dot. możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym, motywowanie do leczenia osób uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych) w ramach poszerzania jakości ofert pomocy psychologicznej zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia.
2. Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej poprzez prowadzenie medialnego systemu informacji na stronie internetowej, w gazecie lokalnej, nt. narkomanii i związanych z nią problemów oraz funkcjonowania punktu informacyjno–konsultacyjnego na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz innych ośrodków oferujących pomoc w tym zakresie.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.

1. Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego - pomoc psychologiczna i terapeutyczna (udzielanie porad i wsparcia rodzinom osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami oraz innymi środkami psychoaktywnymi).
2. Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej, w tym również prawnej.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Profilaktyka przez system długotrwałych i systematycznych zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, opartych na wiedzy naukowej, skutecznych strategiach profilaktycznych w tym:
 - 1.1.Szkolenie/ warsztaty dla rodziców.
 - 1.2.Szkolenie/ warsztaty dla nauczycieli.
 - 1.3.Diagnoza i ewaluacja.
 - 1.4.Zakup i przekazywanie ulotek, broszur, poradników.
2. Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących narkomanii i związanych z nią problemów.

IV. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

1. Współpraca i wspieranie podmiotów prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii.
2. Współpraca z Policją, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, ośrodkami zdrowia i szkołami na terenie gminy Stepnica, Strażą Graniczną w zakresie profilaktyki oraz organizacji wspólnych działań prewencyjnych.
3. Zakup broszur, ulotek, narkotestów, literatury specjalistycznej itp.

V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Źródło finansowania

1. Podstawowym źródłem finansowania Gminnego Programu są środki pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Podczas realizacji Gminnego Programu, gmina zobowiązana jest do przestrzegania ustawowego wymogu, aby każde zadanie finansowane w jego zakresie miało rzeczywisty związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.
2. Środki pochodzące z dodatkowych opłat narzuconych na napoje alkoholowe sprzedawane w opakowaniach o objętości do 300 ml (tzw. "małpki"). Gmina środki te może przeznaczyć na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.
3. Inne pozyskane środki.
4. W związku z tym, że Gminny Program jest dwuletni jego finansowanie zostało i zostanie ujęte w budżecie Miasta i Gminy Stepnica odpowiednio na rok 2025 i 2026.

Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2b ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi burmistrz sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2c ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (dodany ust. 2c ustawą o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw), burmistrz sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Centrum informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego programu i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

UZASADNIENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem uzależnień na terenie Gminy Stepnica. Prowadzenie tych działań zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy do zadań własnych gminy a ich realizacja zgodnie z ust. 2 tegoż artykułu prowadzona jest w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii również zadań odnoszących się do przeciwdziałania narkomanii. Gminny Program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.
Sporządziła: Mariola Kwiryng